

Bildande av Storsvedens naturreservat i Rättviks kommun

Beslut

Länsstyrelsen i Dalarnas län beslutar med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken att förklara det område som avgränsats på bifogad karta, bilaga 2, som naturreservat. Området är ca 16 ha och består av lundartad blandskog. Reservatets namn ska vara Storsveden.

Reservatets slutliga gränser utmärks i fält.

Länsstyrelsen fastställer samtidigt skötselplanen, enligt bilaga 3, med stöd av 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken. Naturvårdsförvaltare ska vara Länsstyrelsen i Dalarnas län.

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Storsveden
Kommun	Rättvik
Län	Dalarna
Natura 2000-beteckning	SE0620314 Storsveden
Församling/socken	Boda socken
Naturgeografisk region	Vågig bergkullterräng
Fastigheter	Gulleråsen 160:4 (Staten) Gulleråsen 2:5 Gulleråsen 34:9 Gulleråsen 1:29 – ej avslutad
Nyttjanderätter mm	-
Areal	Total areal: 15,8 ha Landareal: 15,8 ha Produktiv skogsmark: 15,0 ha

Syfte med naturreservatet

Bevara biologisk mångfald

Bevara områdets rikedom av örter samt andra internationellt, nationellt, eller regionalt, hotade arter. Här ingår bl a guckuskon som är ett skäl till att området anslutits till Natura 2000, EU's nätverk av skyddad natur.

Vårda och bevara värdefulla naturmiljöer

Bevara områdets huvudsakliga karaktär av örtrik lövblandad barrskog men att i övrigt låta skogen fritt utveckla de naturvärden som förknippas med naturskogar. I områdets västra delar, i anslutning till linden Storsvedsbästan, och i norra delen finns fortfarande rester kvar av de öppna slogmarker som för 100 år sedan dominerade området. Dessa öppna marker ska bevaras liksom det rikkärr som finns i reservatets nordvästra hörn, det senare ytterligare ett skäl till att området anslutits till Natura 2000.

Syftet ska nås genom

Föreskrifter för området

- Området undantas från skogsbruk och annan verksamhet som kan äventyra de växtsamhällen som är knutna till skogen och kärren

Skötsel i enlighet med skötselplan

- För att säkerställa att de delområden som idag har ett stort lövinslag består måste ett visst uttag av yngre gran göras regelbundet.
- För de delar av området som utgörs av rikkärr och öppen slogmark ska inväxande träd tas bort och regelbunden slätter återupptas för att gynna floran och hindra att skogen tar över.
- För att skydda beståndet av guckusko från konkurrens från andra örter bör området där denna växer slås regelbundet. På sikt bör även inväxande gran tas bort.
- Jordningställande och underhåll av leder samt information om områdets värden.

Skäl för beslut

Prioriterade bevarandevärden

Storsveden utgör ett variationsrikt, kraftigt kuperat område av övergivna slätterängar. Hackslogarna domineras nu av lundartad blandskog med bl a 80-100 åriga aspar. Jordmånen är kalkrik och bördig, vilket tillsammans med de fuktiga betingelserna i området resulterat i en yppig vegetation med artrik örtflora, bl a med orkidén guckusko. Mycket allmänna är även vårärt, skogsvicker, blåsippa och skogsknipprot. Torta och måbär förekommer. Den rika förekomsten av stora lövträd utgör i sig god förutsättning för att de lavar, svampar och mossor som kräver dessa som substrat ska få fäste och kunna leva vidare i området.

De sumpigare delarna är klassificerade som kalkkärr/rikkärr. I stort sett hela området har klassificerats som nyckelbiotop av Skogsstyrelsen.

Natura 2000

Storsveden är utpekad som särskilt bevarandeområde i det internationella Natura 2000-nätverket. Syftet med Natura 2000-området SE0620314 Storsveden är att upprätthålla en gynnsam bevarandestatus för följande art/naturtyp:

- ☐ 1902 Guckusko
- ☐ 7230 Rikkärr

Miljömål

Utifrån regeringens proposition 2000/01:130 tog riksdagen i november 2001 beslut om generations- och delmål för 14 av de 15 miljö kvalitetsmål som tidigare antagits av riksdagen. Ett av dessa nationella miljö kvalitetsmål heter Levande skogar och har ett delmål som säger att ytterligare 320 000 ha skyddsvärd skogsmark i landet ska skyddas som naturreservat till år 2010, räknat från 1998. Ur ett riksperspektiv är få äldre lövsuccessioner samt högbonitetsskogar skyddade genom instiftande av naturreservat. Skyddet av skogen i Storsveden är därför, förutom ett led i att uppfylla miljömålet Levande skogar, även ett led i att vårda och bevara dessa naturmiljöer. Sverige har också ett internationellt ansvar för att skydda kalkbarrskogar vilket Storsveden även utgör ett exempel på.

Ett delmål av det 16'de miljö kvalitetsmålet Ett rikt växt och djurliv är att upprätta åtgärdsprogram för bevarandet av en mängd arter och naturtyper i landet, däribland naturtypen rikkärr. Skyddet av Storsveden är därför även ett led i att uppfylla detta miljö kvalitetsmål.

Motiv för bildande av naturreservat

Skyddsform

De främsta hoten mot naturvärdena är dels att skogen kalavverkas men också att skogen växer sig så tät att lövträden och den örtrika markfloran missgynnas. Områdets storlek, och behovet av regelbundna skötselåtgärder, talar för att naturreservat är det lämpligaste skyddsinstrumentet för att långsiktigt bevara värdena.

Beslutet följer de riktlinjer som gäller för länsstyrelsens prioritering av områdesskydd.

Avvägning mellan allmänna och enskilda intressen

Länsstyrelsen bedömer att områdets värden bäst ges ett långsiktigt skydd genom bildande av naturreservat. Föreskrifterna är anpassade till naturreservatets syften och värden. De är främst avsedda att begränsa skador på mark samt växt- och djurliv. Med hänsyn till områdets värden och naturreservatets syften kommer pågående markanvändning att avsevärt försvåras. Vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap 25 § miljöbalken finner Länsstyrelsen att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Beslutet är förenligt med hushållningsbestämmelserna för mark och vattenområden enligt 3 kap. miljöbalken

Planeringsbakgrund

Riksintresseområden

Området ligger inom friluftslivets riksintresseområde nr 13, benämnt Siljansområdet samt naturvårdens riksintresseområde 81 Dalbyn-Gulleråsen. Instiftandet av Storsvedens naturreservat är en åtgärd som gynnar de värden som riksintresseområdena ska värna.

Översiktsplan

Området ligger inom Rättviks kommuns översiktsplan från 1992 och är där uppmärksammat under koden NF 252. Instiftandet av ett naturreservat för området överensstämmer med översiktsplanens mål.

Fornminnesregistret

Linden Storsvedsbästan är registrerad som objekt nr 10:1 i Riksantikvarieämbetets fornminnesregister för Boda socken.

Natura 2000

Området är utpekad som Natura 2000-område enligt 7 kap 27§ miljöbalken med beteckningen SE0620314 Storsveden. Fastställandedatum för aktuell bevarandeplan är 2007-01-22.

Naturminne

Ett naturminnesskydd är sedan 1997 instiftat för linden Storsvedsbästan (20 FS 1997:51).

Reservatsföreskrifter

För att säkerställa syftet med reservatet förordnar Länsstyrelsen att nedan angivna föreskrifter ska gälla. Föreskrifterna gäller utöver vad som gäller enligt lag eller annan författning.

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för de åtgärder som behövs för att nå syftet med reservatet och som anges i skötselplanen. Detsamma gäller för uppföljning av kvalitetsmål. Vidare ska föreskrifterna heller inte utgöra hinder för normalt underhåll av den traktorväg som leder genom området.

A Föreskrifter enligt 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden.

I naturreservatet är det förbjudet att:

1. anordna upplag, gräva, schakta, dika, dämma eller på något sätt skada mark eller vatten
2. avverka skog och utföra skogsvårdande åtgärd samt att upparbeta och ta bort dött träd eller vindfälle
3. gödsla, sprida aska eller använda bekämpningsmedel
4. framföra motordrivet fordon i terrängen, gäller både barmark och snötäckt mark, med följande undantag:
 - den traktorväg som löper genom reservatet, parallellt med dess södra och västra gräns omfattas inte av förbudet.
 - transportera ut älg, björn, större hjortvilt eller vildsvin med fordon som inte ger skador på mark eller vegetation. Undantaget gäller dock inte i skötselområde 3A och 3D, se bilaga 3.
 - för tjänstemän i sjukvårds-, polis- eller räddningsärendet. Insatsen ska omgående anmälas till Länsstyrelsen.
5. plantera in växter eller djur
6. anlägga mark- eller luftledning, uppföra ny byggnad, mast eller annan anläggning med följande undantag:
 - tillfälliga jaktpass av naturmaterial får uppföras – men sikt- och skjutgator får inte röjas.
7. bedriva jakt med fälla och snara.
8. upplåta korttidsjakt inom naturreservatet
9. utfodra djur, lägga ut åtel eller vidta andra åtgärder för att locka/samla djur till vissa platser

B Föreskrifter enligt 7 kap 6 § miljöbalken om förpliktelser för ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheter att tåla visst intrång.

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktigas tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med reservatet:

1. utmärkning av reservatet, uppsättning av informationstavlor samt anläggning och underhåll av leder och andra anläggningar för friluftslivets behov
2. skötsel av naturreservatet sker genom t.ex. gallring eller slätter
3. undersökningar för uppföljning av skötselplanen och reservatets syfte

I den till detta beslut hörande skötselplanen (bilaga 3) framgår i detalj var anordningar ska utföras och åtgärder vidtas.

C Föreskrifter enligt 7 kap 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom reservatet samt om ordningen i övrigt inom reservatet.

Föreskrifterna under punkten C gäller även fastighetsägare och innehavare av särskild rätt till fastighet när de inte utnyttjar sin rätt att bruka fastigheten

I naturreservatet är det förbjudet att:

1. skada växande eller döda – stående eller omkullfallna – träd, stubbar och buskar
2. framföra motordrivet fordon i terrängen, gäller både barmark och snötäckt mark, med följande undantag
 - med länsstyrelsens tillstånd får markägare till fastigheter som gränsar till reservatet utföra transporter till och från traktornvägen genom reservatet med fordon som inte ger skador på mark eller vegetation.

Utan länsstyrelsens tillstånd är det förbjudet att:

3. gräva upp växter, plocka mossor, lavar och vedlevande svampar eller samla in djur
4. genomföra eller bedriva tävlingar, lägerverksamhet och andra större eller återkommande organiserade arrangemang.

Motiv till föreskrifter, undantag mm

I punkterna A1; A3 förbjuds sådana mänskliga aktiviteter som kan omvandla mark och vatten och påverka de naturgivna förutsättningarna för de organismer som idag lever i området.

I punkt A2 förbjuds alla former av avverkningar och skogsskötselåtgärder i produktionssyfte, vilket är en förutsättning för att områdets värden ska bibehållas. Denna föreskrift innebär att bestämmelserna i skogsvårdslagen och Skogsstyrelsens föreskrifter om bekämpning av skadeinsekter och tillvaratagande av skadad skog inte ska gälla inom naturreservatet. Uppkommer insektskador på skog i anslutning till naturreservatet som en följd av att åtgärder för insektsbekämpning inte vidtagits inom reservatet ska frågan om ersättning bedömas enligt skadeståndsrättsliga regler.

I punkt A4 förbjuds terrängkörning. Terrängkörning med motordrivna fordon ger vegetations- och markskador, särskilt om tunga fordon används eller om körning sker i våtmarker, vilket skadar den biologiska mångfalden och minskar upplevelsen av ett "orört" område. Undantag för uttransport av älg, björn, större hjortvilt och vildsvin bedöms kunna ske med fordon som inte skadar den biologiska mångfalden samtidigt som omfattningen är så begränsad att friluftslivet, vid avvägning mot jaktintresset, får tåla eventuella störningar. De undantagna djuren överensstämmer med dem som anges i terrängkörningsförordningen. Lämpligen bör små lätta fordon nyttjas, helst banddrivna. Men från detta undantag har rikkärret i norr och guckuskoområdet i söder, betecknat 3A och 3D i skötselplanen, exkluderats de bedöms vara allt för sårbara även för sådana transporter. För motverka osäkerhet vid framtida dispensprövningar huruvida traktorvägen genom reservatet ska omfattas av terrängkörningsförbudet eller inte är den medtagen som ett undantag i föreskriften.

I punkt A5 förbjuds inplanterandet av växter eller djur i området. Främmande organismer kan utgöra ett hot mot de som finns där sedan tidigare genom att konkurrera med dessa om näring eller utrymme.

I punkt A6 förbjuds alla slags anläggningar. Detta inkluderar jakttorn och jaktpass av permanent typ med väggar, tak eller dylikt. Enkla tillfälliga jaktpass av "naturmaterial" d.v.s. av standardtyp med slänor/granris eller mobila tak/vindskydd som endast används under själva jakten får dock skapas. Jaktpass inklusive eventuella skjutvinklar får markeras diskret med märkt småfågelholk i naturmaterial.

I punkt A7 förbjuds jakt med fälla och snara. Jakt med fällor bedöms ej vara av samma starka allmänna intresse som annan jakt, utan bedrivs främst i beståndsreglerande syfte. Utgångspunkten bör därför vara att endast tillåta jakt med fällor om det finns skäl att reglera specifika arter. Utestående fällor minskar också upplevelsen av ett 'orört' område och kan upplevas negativt av friluftslivet.

I punkt A8 förbjuds korttidsjakt. Jaktutövarna ska ha en ingående kunskap om områdets naturvärden/skyddsbehov och vilka hänsyn som behöver tas vad gäller bl.a. jaktens omfattning och utövning. Jaktgäster accepteras endast om de medföljer nyttjanderättsinnehavare – d.v.s. de ska bedriva jakt tillsammans.

I punkt A9 förbjuds utfodring (ätling) av vilt. Orsaken är att djur koncentreras till området kring utfodringsplatsen vilket kan leda till att vegetationen skadas där genom tramp. Andra negativa effekter är den gödslande effekt foderspill och djurens spillning har på marken samt att betetrycket på unga lövträd i området ökar. Detta är inte önskvärt inom naturreservat. Som utfodring eller ätling betraktas inte kvarlämnad älgränta efter skjuten älg liksom att mata småfåglar. Det är också tillåtet att sätta ut saltsten men dessa bör placeras så skador på vegetationen minimeras. Exempelvis är det ytterst olämpligt att placera dessa vid rikkärr eller andra platser med ytligt markvatten.

Punkterna B1 – B3 medger att vissa åtgärder får vidtas i reservatet. Länsstyrelsen bedömer att nyttan med dessa åtgärder är avsevärd. De delar som är i restaureringsbehov kräver åtgärder för att höga naturvärden ska uppnås. Information om reservatet samt anläggningar för friluftslivet bedöms idag ofta som högst angeläget för att tillmötesgå det rörliga friluftslivet. Forskning och uppföljning ingår som en naturlig del i reservat av denna karaktär.

Punkt C1 och C3 innebär förbud att skada vegetation mm. Skogens träd är grunden för reservatets värden och får inte skadas. Matsvamp och bär får plockas i reservatet. Förekomsten av ett flertal värdefulla organismer motiverar skydd mot sådan plockning och insamling som kan inverka menligt på berörda populationer. Det är dock angeläget att undersökningar och insamlingar som förbättrar kunskapen om reservatets organismvärld kan ske. Normalt bör sådana undersökningar kunna medges under förutsättning att de har ett allmänt intresse, att undersökningsmetoden inte orsakar bestående skada och att resultaten tillgängliggörs.

I Punkt C2 förbjuds all terrängkörning. Fordonstrafik utanför traktorvägen skulle utgöra en allvarlig störning och medföra slitageskador.

Ett tillståndspliktigt undantag gäller för markägare som är hänvisade till traktorvägen som löper genom reservatet för att nå och transportera ut timmer från sina marker. Detta gäller då främst de skiften som ligger utanför reservatets södra och västra gräns men även andra kan komma i fråga om några andra vägar inte praktiskt, eller ekonomiskt, kan motiveras. För att tillstånd ska lämnas är det viktigt att transportererna sker på så torra marker som möjligt och/eller vid sådan årstid att marken är naturligt upptorkad eller frusen. Transporterna får inte riskera att förstöra några kända naturvärden i området.

Likaså bör så lätta, och smidiga fordon, som möjligt nyttjas. Om tillstånd ska lämnas för transporter med större fordon vars nyttjande ofta ger upphov till mark- och vegetationsskador, måste den sökande övertygande kunna visa dels varför en mindre maskinpark inte kan nyttjas, samt att de metoder och de vägsträckningar man kommer att nyttja inte lämnar permanenta spår i mark och vegetation.

Punkt C4. Fler besökare i reservatet är normalt positivt. Olika organiserade arrangemang kan dock, om de bedrivs i olämplig omfattning, på olämpligt sätt, på olämplig plats eller under olämplig tid, störa andra besökare och negativt påverka naturmiljön. För att motverka sådana negativa effekter av en organiserad verksamhet så krävs därför tillstånd av länsstyrelsen. Länsstyrelsen kan då ställa villkor och anvisa passande plats etc.

Ärendets handläggning

Planer på att instifta ett skydd för Storsveden har funnits sedan mitten av 1970-talet. Av denna anledning genomfördes en inventering av området 1978 av Lennart Landenmark på Länsstyrelsens initiativ. Planerna fullföljdes dock aldrig på grund av att ekonomiska medel saknades, men de data som då insamlades har nyttjats under de senaste årens arbete med att instifta ett reservat.

Rättviks kommun tog initiativ till att instifta ett naturminnesskydd för linden 'Storsvedsbästan' år 1997 och har sedan dess genomfört viss skyltning och skötsel i anslutning till denna.

Det som åter aktualiserade instiftandet av ett skydd för en större del av området var 2003 års beslut att låta området ingå i Natura 2000. Skälet till detta var förekomsten av guckusko och naturtypen rikkärr.

I början av 2006 gav så Naturvårdsverket klartecken till att arbetet med att instifta ett reservat kunde påbörjas. Under sommaren samma år genomfördes såväl en florainventering, som en översiktlig naturvärdesinventering för att fördjupa kunskaperna om området och skapa underlag för ett slutligt ställningstagande om vilka marker reservatet skulle inbegripa.

I slutet av oktober samma år hölls ett informationsmöte för sakägarna om det förestående reservatsbildningsarbetet och via en enkät, som sändes ut efter mötet, erbjöds dessa lämna synpunkter på det som avhandlats. Via enkäten framkom bl.a. angränsande fastigheters behov att kunna transportera ut virke via traktorvägen genom reservatet. Vid de diskussioner som senare fördes om saken med områdets vägsamfällighetsförening förtydligades andra markägares behov att nyttja vägen för virkestransporter samt föreningens önskemål om en rustning av vägen. Då en rustning kan äventyra de värden reservatet ska skydda har Länsstyrelsen valt att primärt verka för lösningar som gör att trafiken genom reservatet minskas, se skötselplanen för mer detaljer.

Via enkäten lämnades också förslaget 'Jäلتjärnsänget' som ett alternativt namn för reservatet. I slutänden togs dock beslutet att behålla det gamla namnet då det bl.a. visade sig att en majoritet bland sakägarna föredrog detta namn.

En beställning om inmätning av reservatsgräns och fastigheter sändes in till Lantmäteriet i april 2006 men på grund av hög arbetsbelastning kunde inte detta arbete slutföras förrän till våren 2008.

Ekonomiska värdeutlåtanden av områdets fastigheter upprättades under sommaren 2008 av företaget NAI Svefa AB och ersättningsförhandlingar med markägarna påbörjades under hösten samma år av samma företag. Förhandlingarna har lett till att den största delen av marken försålts till staten. I slutet av mars 2010 hade endast två markägare valt inträngsersättning, representerade 0,3 ha av ytan. Vid denna tidpunkt återstod en oavslutad förhandling i ärendet, motsvarande ca 2 ha.

Beslutshandlingarna sändes på remiss i december 2009. Synpunkter inkom bl a från SGU som förutom vissa justeringar av texten rörande geologin i området även ansåg att prospektering skulle tillåtas i reservatet. Länsstyrelsen tillmötesgick inte detta önskemål av flera skäl. Områdets storlek gör det osannolikt att en prospekteringsverksamhet måste förläggas inom reservatet. Om så ändå är

fallet behöver länsstyrelsen ha inflytande över denna så inte naturvärdena kommer till skada. Prospekteringsverksamhet inom reservat handläggs vanligen som dispensärenden, så och i detta fall.

Synpunkter inkom också från Gulleråsens samfällighetsförening som menade att tillståndspliken för att köra från traktorvägen i reservatet till angränsande fastigheter, skulle tas bort när de permanenta avfarter som omtalas i skötselplanen kommit till stånd. Länsstyrelsen tillmötesgick inte denna begäran då tillståndsplikten gör det möjligt för myndigheten att dirigera om trafiken om mark och naturvärden skulle skadas av trafiken. Vidare ansåg föreningen att det skulle klargöras att de förstärkningsåtgärder av traktorvägen som omtalas i skötselplanen inte skulle drabba markägare och samfällighetsföreningen ekonomiskt. Föreningen informerades brevlades att alla rustningsåtgärder som länsstyrelsen tar initiativ till för att iordningställa vägen för reservatets skötsel och besökare kommer att bekostas av statliga medel. Åtgärder utöver detta kan genomföras i den mån de som har nytta av åtgärderna finansierar dem och åtgärderna inte står i konflikt med reservatets föreskrifter och syfte. I samma utskick förtydligades också hur länsstyrelsen ska verka för lösningar som minskar trafiken på traktorvägen, något föreningen efterfrågat. Detta föreslås ske genom att länsstyrelsen väcker frågan i föreningen, i egenskap av medlem på grund av de andelstal man övertar i samband med reservatsbildningen.

Rättviks kommun informerade att när väl naturreservatet vunnit laga kraft kommer man att upphäva det kommunala naturminne som instiftats för linden Storsvedsbästan. Anledningen är att då trädet får ett likartat skydd via naturreservatet blir det enklare om länsstyrelsen står som ensam förvaltare av området.

Upplysningar

Andra föreskrifter som gäller för området

Sedan 1997 finns ett naturminnesskydd instiftat för linden 'Storsvedsbästan' på initiativ av Rättviks kommun (20 FS 1997:51). Skyddet omfattar en 10x10 m stor ruta med trädets rot som centrum. Föreskrifterna för naturminnet är mycket lika de som gäller för det nu instiftade naturreservatet, det är mer formuleringar än sakinnehåll som skiljer dem åt.

Dispens från föreskrifter mm

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen med stöd av 7 kap 7 § miljöbalken medge tillstånd eller dispens från meddelade föreskrifter för naturreservatet.

Ersättningstalan

Förhandling om ersättning pågår mellan staten och sakägarna. Reglerna för sådan ersättning återfinns i 31 kap. 4, 5 och 13 §§ miljöbalken. Av 31 kap. 13 § framgår att sakägare under de förutsättningar som där anges måste väcka talan hos miljödomstolen inom ett år från det att beslutet vunnit laga kraft för att inte förlora sin rätt till ersättning.

Kungörelse

Beslutet kungörs på det sätt som gäller för författningar i allmänhet. Beslutet delges sakägarna enligt sändlista med delgivningskvitto. Föreskrifterna enligt 7 kap 30 § miljöbalken träder i kraft omedelbart, även om beslutet överklagas.

Överklagan

Beslutet kan överklagas till Regeringen, Miljödepartementet, se bilaga 4 (formulär 6).

Beslutande

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Maria Norrfalk.

I den slutliga handläggningen deltog även jurist Gunilla Garbergs, bitr. länsantikvarie Tommy Nyberg, planarkitekt Beate Löfvenberg, funktionssamordnare Jemt Anna Eriksson och naturskyddshandläggare Jonas Bergstedt, den sistnämnde föredragande.

Maria Norrfalk
Landshövding

Jonas Bergstedt
Naturskyddshandläggare

Bilagor:

- Bilaga 1 Översiktskarta
- Bilaga 2 Beslutskarta
- Bilaga 3 Skötselplan
- Bilaga 4 Formulär 6 – Hur man överklagar till regeringen

I beslutet har även följande personer deltagit

Gunilla Garbergs Tommy Nyberg Beate Löfvenberg Jemt Anna Eriksson
--

Skötselplan för naturreservatet Storsveden

Figur 1: Storsvedsbästan har föreslagits vara den lind som först Carl von Linné, och sedan andra besökare, beskrivit i sina reseskildringar. Bilderna visar hur trädet såg ut på 1930-talet jämfört med utseendet i början av 2000-talet, strax innan trädet föll. Lägg också märke till den lada som ännu stod i området på 30-talet och hur välhävdd marken runt bästan då var. Det vänstra fotografiet är taget av Jonas Ohlsson, Boda kyrkby och hämtat ur Dalarnas hembygdsbok 1933, det andra är taget av Karin Danielsson, Rättvik. Ohlssons bild är publicerad med tillstånd av Dalarnas hembygdsförbund, den andra med tillstånd av fotografen.

Innehållsförteckning

Beskrivningsdel	3
1. Beskrivning av bevarandevärdena.....	3
1.1 Administrativ data.....	3
1.2 Beskrivning av området	3
1.3 Källförteckning.....	7
Plandel.....	8
2 Avvägningar mellan bevarandevärden	8
2.1 Syfte med naturreservatet	8
2.2 Prioritering mellan bevarandevärden.....	8
3 Skötselområden med kvalitetsmål och åtgärder	9
3.1 Skötselområde 1 - Lövdominerad skog.....	10
3.2 Skötselområde 2 - Örtrik granskog.....	10
3.3 Skötselområde 3 - De hävdgynnade markerna.....	11
3.4 Skötselområde 4 - Friluftsliv och anläggningar.....	14
4 Jakt	17
5 Dokumentation och uppföljning	17
5.1 Dokumentation.....	17
5.2 Uppföljning.....	17
6 Revidering av skötselplanen.....	17
7 Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder	18

Beskrivningsdel

1. Beskrivning av bevarandevärdena

1.1 Administrativ data

Namn	Storsveden
Objektnummer	NVR-id: 2014966
Natura 2000-beteckning	SE0620314 Storsveden
Län	Dalarna
Kommun	Rättvik
Markslag: <i>(uppdelning enl KNAS)</i>	
Lövblandad barrskog	11,8 ha
Triviallövskog	2,6 ha
Övrig öppen mark	0,6 ha
Hygge till yngre skog	0,6 ha
Totalt	15,6 ha
Bebyggelser och anläggningar	Inga befintliga

1.2 Beskrivning av området

1.2.1 Geovetenskap

Berggrunden i reservatet utgör den nordligaste delen av ett 250 ha stort förkastningsbegränsat kalkstensområde i siljansgraniten, strax väster om, och innanför, den egentliga ringen av sedimentära bergarter som bevarats efter meteoritnedslaget i området för 375 miljoner år sedan. Topografiskt kan reservatet delas upp i en västlig högre liggande del och en östlig lägre, som skiljs åt av en brant som blir allt högre ju längre norrut i reservatet man kommer.

Den nordligaste delen av branten är ca 20 m hög och vid dess krön går berggrunden i dagen i form av märkliga skiffrar och sandig kalksten. Branten utgör inte någon förkastningsspricka utan topografin är resultatet av gångna tiders erosiva naturkrafter.

På omse sidor om den stora branten finns ett antal lägre ryggar, vars kärnor förmodligen utgörs av andra kalklager som över, respektive underlagrar de som bygger upp branten. I området väster om branten är de små, med högst någon meters höjdskillnad, medan de i öster kan vara flera meter höga. Jordlagren ovanför berggrunden utgörs av moig-lerig kalkhaltig morän med ett normalt till fattigt inslag av block.

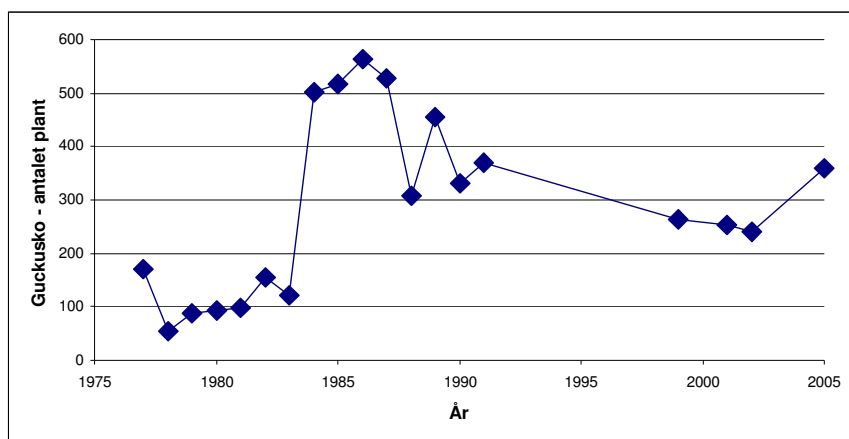
1.2.2 Biologi

Området karaktäriseras idag av en lövblandad granskog på företrädesvis frisk-fuktig mark. Granen utgör i medeltal knappt 70% av träden medan lövet bidrar med 25% och tallen 5%. Lövet, och då främst asp, sätter främst sin prägel på skogen i anslutning till branten i mitten av området och här utgör det mellan 50-80% av träden. Åldern på skogen är i medeltal 70 år, de äldsta träden hittas i områdets nordvästra delar och här har de uppnått en medelålder på 110 år. Kalken i marken, och det rörliga markvattnet gör att områdets bonitet är hög, 95% av marken har klassificerats vara G28 eller högre. Detta avspeglas i markfloran som genomgående domineras av olika örter. Medan de torrare ryggarna domineras av gräs som piprör, ängsgröe och tuvtåtel blandat bl.a. med blåsippa och skogsvicker domineras de fuktigare drågen däremellan av älggräs, med inblandning av bl.a. humleblomster och majbräken.

Generellt är området skogbeklätt men i reservatets norra delar finns öppnare ytor. Dessa utgör de sista resterna av slogmark i området, något som marken i hela reservatet nyttjats till fram till början av 1900-talet. I norr kan de öppna ytorna delas in i en lägre liggande myrodling samt ett högre liggande rikkärr norr därom. Båda ytorna kan betraktas som extremrikkärr då pH värden på 7,7 uppmäts i deras ytvatten. Det ska också nämnas att skogen är mer öppen, genom hårda gallringar, söder om linden Storsvedsbästan i områdets västra del.

I området har ett 20-tal signalarter dokumenterats, d.v.s. mer eller mindre ovanliga arter som indikerar olika former av höga naturvärden. Huvudsakligen rör det sig om olika kärlväxter som man förknippar med kalkrik/mullrik skogsmark med rörligt markvatten, t.ex. blåsippa, vårärt, torta och tibast.

Gruppen orkidéer finns företrädd med 7 arter med guckuskon som den raraste representanten. Guckusko växer bara i ett 500 m² stort område i reservatets sydöstra hörn. Botanisten Fred Campbell har följt utvecklingen av beståndet sedan 1977. Från en blygsam populationsstorlek som pendlade runt 100 plantor de första åren skedde en dramatisk ökning till knappt 600 plantor 1984,

Figur 2: Utvecklingen av guckusko inom Storsvedens naturreservat. Graf baserad på data insamlad av Fred Campbell. Förutom bestånden som grafen beskriver finns ännu ett med ca 50 plant strax söder om reservatsgränsen vars utveckling dokumenterats av Campbell sedan 1989.

förmodligen till följd av en gallring som då skedde i området. Denna höga nivå bestod under resten av 80-talet men senare undersökningar i området, vilka skett med allt större tidsintervall, antyder att beståndet minskar. Vid den senaste inventeringen 2005 dokumenterades 359 plantor, fördelade på knappt 20 bestånd.

Av övriga orkidéer ska brudsporre och skogsknipprot nämnas vilka återfinns över hela området men växer rikligast i det rikkärr som finns i reservatets nordvästra hörn. Vad gäller skogsknipprot är Storsveden en av de rikaste lokalerna i hela länet, endast jämbördig med Mickelvål i Orsa.

Av rödlistade arter har stor aspticka och stor låsbräken rapporterats från området. Den senare, som är den ovanligaste av de två, noterades 1989 i det nordliga rikkärret men har inte observerats i senare inventeringar.

Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Organismgrupp	Rödlistad art	Signalart	Natura 2000	Orkidé
Blåsippa	<i>Hepatica nobilis</i>	K		X		
Brudsporre	<i>Gymnadenia conopsea</i>	K				X
Gräsull	<i>Eriophorum latifolium</i>	K		X		
Guckusko	<i>Cypripedium calceolus</i>	K		X	X	X
Gulpuddra	<i>Chrysosplenium alternifolium</i>	K		X		
J Marie nycklar/Skogsnycklar	<i>Dactylorhiza maculata</i>	K		X		X
Kärrfibbla	<i>Crepis paludosa</i>	K		X		
Lind	<i>Tilia cordata</i>	K		X		
Låsbräken	<i>Botrychium lunaria</i>	K		X		
Nattviol	<i>Platanthera bifolia</i>	K				X
Ormbär	<i>Paris quadrifolia</i>	K		X		
Skinlav	<i>Leptogium saturninum</i>	L		X		
Skogsknipprot	<i>Epipactis helleborine</i>	K		X		X
Stor aspticka	<i>Phellinus populicola</i>	S	NT	X		
Stor låsbräken	<i>Botrychium virginianum</i>	K	VU			
Svart trolldruva	<i>Actaea spicata</i>	K		X		
Tibast	<i>Daphne mezereum</i>	K		X		
Torta	<i>Lactuca alpina</i>	K		X		
Traslav	<i>Leptogium lichenoides</i>	L		X		
Tvåblad	<i>Listera ovata</i>	K		X		X
Underviol	<i>Viola mirabilis</i>	K		X		
Vårärt	<i>Lathyrus vernus</i>	K		X		
Ängsnycklar	<i>Dactylorhiza incarnata</i>	K				X
Ögonpyrola	<i>Moneses uniflora</i>	K		X		

Tabell 1: Rödlistade arter, signalarter, Natura 2000-arter samt orkidéer i området. Beteckningen i kolumnen för rödlistade arter är koderna för hotklasserna Missgynnad(NT) respektive Sårbar(VU). Klassificeringen baseras på Artdatabankens rödlista från år 2005. I kolumnen organismgrupp står K för kärlväxt, S för svamp och L för lav.

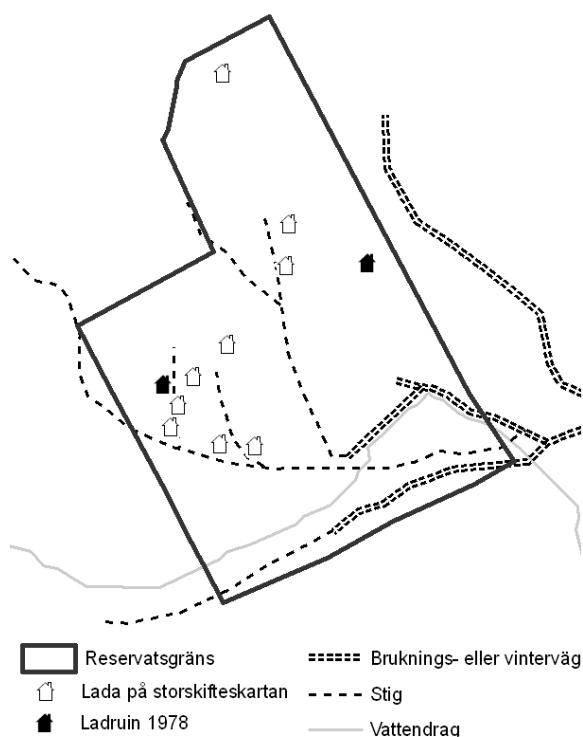
1.2.3 Kulturhistoria

Storsveden är idag ett skogklätt område men har fram till första hälften av 1900-talet nyttjats av människorna i Gulleråsen som slog och åkermark. Områdets namn tyder på att man tidigare bedrivit svedjebruk i området. Namnet Storsveden syftar egentligen på området väster om branten som löper genom reservatet, markerna österut kallas Jälltjärnsänget.

På storskifteskartan från 1823-35 framgår att då nyttjades i stort sett hela reservatsområdet som slåttermark och endast 0,5 ha betraktades som impediment. I området stod då 9 lador.

På storskifteskartan finns inte några vägar/stigar angivna men som syns i figur 3, sammanfaller denna kartas ladmarkeringar väl med det stignät som Landenmark redovisar 1978. Landenmark anger för övrigt att det år 1978 bara fanns rester efter två lador kvar.

Området har blivit känt för allmänheten på grund av en storvuxen lind, Storsvedsbästan, som stått i områdets västra del. Enligt vissa författare (Nord 1933, Almqvist 1949) ska denna vara identisk med den lind som Carl von Linné (1734) och sedan Hülpers (1762) samt Gahn m fl (1765) besökte vid Gulleråsen. Orsaken till resenärernas intresse för trädet var att det var omtalat i bygden och att det bara sades blomma vid stora omvälvningar i riket. Exempelvis skulle det ha fått svarta och vita blommor strax före Karl XII's död. Växtplatsen anges otydligt ligga väst om byn av de flesta författarna men det träd bröderna Gahn besåg 1765 påstods stå nära Sanden, 1,5 km ONO om Storsveden. Därför finns det skäl att ifrågasätta kopplingen mellan Storsvedsbästan, och den på 1700-talet besökta linden.

Figur 3: Karta beskrivande det äldre väg/stignätet i området samt var lador fanns placerade på den tiden området nyttjades för slåtter. Vita hus representerar lador vid tiden för storskiftet 1823-35 medan svarta lador är de ruiner av lador som ännu fanns kvar 1978 då Lennart Landenmark inventerade området. Stignätet är hämtat från Landenmarks rapport.

Det 20 meter höga trädet förklarades som naturminne 1997 men tyvärr föll det under en storm 2002. Den liggande kronan grönskar dock och vid stambasen har nya skott kommit upp. Ett stängsel har satts upp av Rättviks kommun runt de nya skotten för att hindra att de betas ned av vilt.

I Linnés 'Flora Suecica' från 1755 anges att gucksko växer i Gulleråsen, och det har därför föreslagits (Bratt L, Ljung T 1993) att Storsveden, den enda stället på byns marker där orkidén växer idag, skulle vara den äldsta rapporterade lokalen för arten i Dalarna. Linné, precis som Forslund (1922) anger dock lokalens namn till 'Laduängarna' och troligen åsyftas då de laduängar som ligger 1 km SV om Storsveden, d.v.s. nära Gulleråsen men på Ovanmyras marker.

Traditionellt har befolkningen tagit sig till området via en enkel väg som går in reservatets sydöstra hörn. Här delar sig vägen i två där en löper upp mot Jälltjärnsberget via Storsvedsbästan, och en annan som tar en nordligare sträckning för att nå Jälltjärnsängen. Under 70-talet, när man började sköta den uppväxande skogen i området med motorfordon kördes de blötaste partierna av den gamla vägsträckningen mot Storsvedsbästan sönder. Detta ledde till att Gulleråsens samfällighetsförening tog initiativ till en ny sträckning för vägen, vilket är den traktorväg som idag löper parallellt med reservatets västra och södra gräns.

1.2.4 Jakt, fiske och övrigt friluftsliv

Storsveden ingår idag i Bingsjö-Boda viltvårdsområde. Något organiserat friluftsliv i övrigt pågår inte i området.

1.3 Källförteckning

Almqvist, E (1949) Dalarnes flora. Lund

Bratt, L. Ljung, T. (1993) Hotade och sällsynta växter i Dalarna : kärlväxter. Dalarnas botaniska förening.

Campbell, F. (2005) Guckusko – *Cypripedium calceolus* – Dalarna – Kartläggning och inventering. Opublicerad rapport på Länsstyrelsen Dalarna.

Forslund, K-E (1922) Med Dalälven från källorna till havet. Del I-7. Boda och Bingsjö. Stockholm

Hülpers, A (1762) Dagbok öfver en resa igenom de under Kopparbergs höfdingedöme lydande lähn och Dalarne 1757. Västerås.

Landenmark, L. (1978) Naturinventering av Storsveden i Rättviks kommun. Opublicerad rapport på Länsstyrelsen i Dalarna.

Linné, C. (1755) Flora Suecica. Stockholm.

Länsstyrelsen (2007) Bevarandeplan Natura 2000 SE0620314 Storsveden

Sundberg, S. (2006) Åtgärdsprogram för bevarande av rikkärr. Rapport 5601. Naturvårdsverket.

Nord, E. H. (1933) Storsvedsbästa. Dalarnas hembygdsbok. Falun

Rynéus, T. (1982) Översiktlig naturinventering av Rättvik – preliminär version. Naturvårdsenheten rapport 1982:3. Falun.

Selling (1970) Resa i Dalarna 1765 av Adelswärd J I, Gottlieb J, Gahn H, Gahn HJ. Dalarnas hembygdsbok 1968-1969. Falun.

Plandel

2 Avvägningar mellan bevarandevärden

2.1 Syfte med naturreservatet

Bevara biologisk mångfald

Bevara områdets rikedom av örter samt andra internationellt, nationellt, eller regionalt, hotade arter. Här ingår bl.a. guckuskon som är ett skäl till att området anslutits till Natura 2000, EU's nätverk av skyddad natur.

Vårda och bevara värdefulla naturmiljöer

Bevara områdets huvudsakliga karaktär av örtrik lövblandad barrskog men att i övrigt låta skogen fritt utveckla de naturvärden som förknippas med naturskogar. I områdets västra delar, i anslutning till linden Storsvedsbästan, och i norra delen finns fortfarande rester kvar av de öppna slogmarker som för 100 år sedan dominerade området. Dessa öppna marker ska bevaras liksom det rikkärr som finns i reservatets nordvästra hörn, det senare ytterligare ett skäl till att området anslutits till Natura 2000.

2.2 Prioritering mellan bevarandevärden

Delområden som idag domineras eller har ett stort inslag av äldre lövträd ska bevaras som skogsområden, snarare än att restaureras till öppna slätter eller betesmarker.

Delområden som idag är helt eller delvis öppna och som har eller kan utveckla en flora typisk för slätter- eller betesmarker bör bevaras som sådana.

Delområden med Natura 2000 arter/habitat bör skötas på ett sådant sätt att dessa gynnas till förmån för andra bevarandevärden.

Naturreservatet är främst avsatt för att säkerställa och utveckla de biologiska värdena, varför nya stigar och andra anordningar för friluftslivet endast får lokaliseras på ett sätt så att biologiska värden inte äventyras.

3 Skötselområden med kvalitetsmål och åtgärder

Reservatet är indelat i 4 skötselområden

- 1 Lövdominerad skog
- 2 Örtrik granskog
- 3 De hävdgynnade markerna
- 4 Friluftsliv och anläggningar

Skötselområde 1-3 geografiska utbredning framgår av figur 4. De skötselåtgärder som beskrivs nedan är främst sådana som bedöms behöva utföras under det kommande decenniet.

Därefter bör skötselplanen revideras.

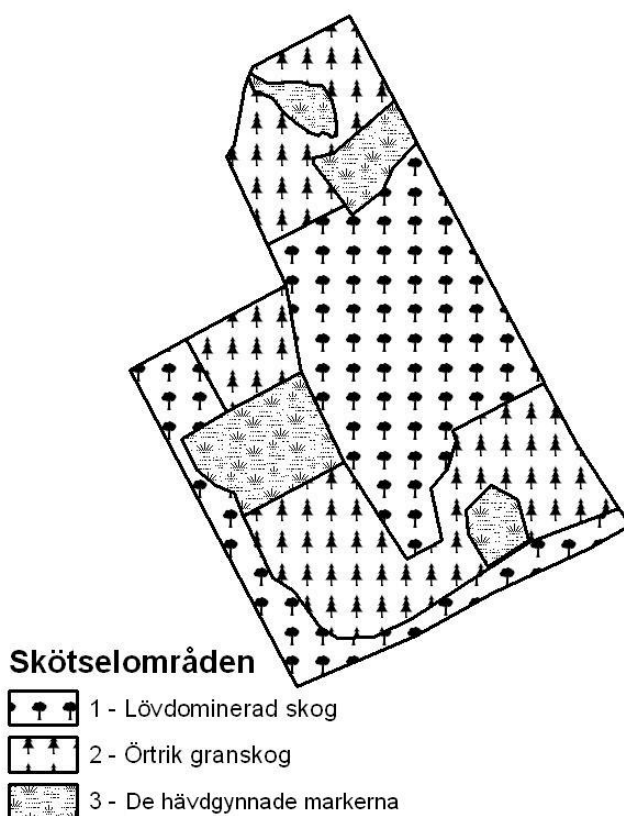
Förutom de kvalitetsmål och åtgärder som beskrivs nedan finns även sådan formulerade för guckuskon och rikkärret i den bevarandeplan som författats för Natura 2000 området.

I skötselplaner brukar de bevarandemål och åtgärder som finns omnämnda i bevarandeplaner citeras men då den aktuella bevarandeplanen ska revideras de närmsta åren görs endast en hänvisning till den i texten.

I all skötsel bör hänsyn tas till kvarvarande rester av de lador som funnits i området.

Dessa är att betrakta som fasta fornlämningar och är skyddade enligt 2 kapitlet i Lagen om Kulturminnen. Den ungefärliga positionen för dessa framgår av figur 3.

I texterna om skötselåtgärder omtalas olika delområden med beteckningar som 1A, 3C o.s.v. Utbredningen av dessa delområden framgår av figur 5.

Figur 4: Utbredning av skötselområde 1-3 i Storsveden

3.1 Skötselområde 1 - Lövdominerad skog

3.1.1 Beskrivning

Skötselområdet omfattar ca 7,5 ha vilket motsvarar hälften av reservatets yta. Skogen som växer i området är mellan 60-100 år med en medelålder runt 80. Generellt är lövinslaget redan idag stort med ett medelvärde på 45% men det varierar kraftigt. Här finns allt från enstaka bestånd som helt saknar löv till andra som har en lövinslag på uppemot 80 %, då företrädesvis av asp. I övrigt är det granen som dominerar. På grund av de goda näringsförhållandena i området dominerar markfloran av olika örter.

3.1.2 Kvalitetsmål och gynnsam bevarandestatus

Det är gynnsamt tillstånd när följande kvalitetsmål är uppnådda:

- Lövinslaget överstiger 50% av antalet huvudstammar för hela skötselområdet.
- Medelåldern för skogen i hela skötselområdet överstiger 80 år vilket är gränsen för gammal lövrik skog enligt Riksskogstaxeringens definition.

3.1.3 Skötselåtgärder

På 2,3 ha av skötselområdet, fördelat på 5 delområden betecknade 1A, är idag lövet hårt trängt av uppväxande gran. Här behöver omgående gallringsåtgärder utföras för att gynna lövet så väl som markfloran.

Två ytor med en sammanlagd yta av 0,4 ha, betecknade 1B, inom skötselområdet är idag skoglösa, bl.a. till följd av avverkning. Det löv som spontant kommer upp här bör gynnas till förmån för graninväxningen.

För skötselområdet i övrigt bedöms inte några aktiva åtgärder behöva göras då lövinslaget redan idag är stort. Det enda undantaget är en gallrad yta med äldre gran på 0,5 ha, betecknad 1C, där inget löv i dagsläget finns kvar att gynna. På lång sikt är det naturligtvis önskvärt att även gynna spontant uppkommet löv på denna yta men några aktiva åtgärder för detta finns inte anledning att formulera inom tidsramen för den aktuella skötselplanen.

3.2 Skötselområde 2 - Örtrik granskog

3.2.1 Beskrivning

Skötselområdet omfattar ca 6 ha. Skogen i skötselområdet är mellan 50 och 95 år gammal med en medelålder runt 70 år. Skogen domineras helt av gran, löv och tall utgör tillsammans ca 10 %. På grund av de tidigare ägarnas skiftande skötselambitioner skiftar dock karaktären på skogen stort. Medan skogen i nordväst och sydost är gles och grov på grund av gångna årtiondens gallringar är skogen i sydväst och nordost klen och risigare som följd av utebliven skötsel. På grund av vattenföringen samt förekomsten av kalk i marken är dock stora delar av skogen mycket bördig, vilket visar sig dels via den örtika markfloran samt i en bonitetsklassning som för flera bestånd överstiger G28.

3.2.1 Kvalitetsmål och gynnsam bevarandestatus

Det är gynnsamt tillstånd när följande kvalitetsmål är uppnådda:

- Medelåldern för skogen i hela skötselområdet överstiger 140 år vilket är gränsen för gammal skog enligt Riksskogstaxeringens definition.
- Andelen nyckelelement och rödlistade arter har nått en sådan nivå att skogen kan betraktas vara en nyckelbiotop.

3.2.3 Skötselåtgärder

Den skog som skötselområdet omfattar har idag få naturvärden då den ställvis är välskött och överlag ganska ung. Död ved är det än så länge ont om, sådan är en av förutsättningarna för många arter som förknippas med naturskogar. Skogen har dock framtiden för sig på grund av de goda växtbetingelserna och gissningsvis kommer det bara att dröja några årtionden innan självgallring och andra faktorer fått mängden död ved att öka påtagligt. Någon aktiv skötsel för att gynna denna utveckling planeras därför generellt inte för området.

Ett undantag utgör beståndet i områdets nordöstra hörn, betecknat 2A. Denna yta på 0,7 ha är dikad eftersom marken tidigare nyttjades för myrslätter men är idag tätt bevuxen med klen gran vilka växer i raka rader längs med diken. Markvegetationen består i stort sett bara av mossor. För att snabba på utvecklingen i denna del föreslås att enstaka granar gallras, eller ringbarkas, för att släppa in ljus och möjliggöra för andra växter att etablera sig. Avverkningensresterna läggs lämpligen i diken för att påskynda att dessa väcker igen.

3.3 Skötselområde 3 - De hävdgynnade markerna

3.3.1 Beskrivning

Skötselområdet omfattar ca 2 ha, fördelat på 4 delområden. Längs i nordväst finns ett litet rikkärr på 0,25 ha med ett stort inslag av orkidéer betecknat 3A. Strax söder om denna finns en 0,5 ha stor dikad myrödling, betecknad 3B, som trots att det gått 50 år sedan den hävdades regelbundet fortfarande är öppen och har ett relativt stort inslag av hävdgynnade örter.

I områdets västra del finns en 1,2 ha stor yta i vars norra del den omtalade Storsvedsbästan växer. Denna yta, betecknad 3C, var till för några år sedan skogsbeklädd men har efter en hård gallring, där samtidigt en stor del av lövet sparades, fått en öppen karaktär. Detta påminner gissningsvis om hur landskapet i området generellt tedde sig innan slättern upphörde i början av århundradet. Sist finns i områdets södra delar en halvöppen yta på 0,5 ha med stort inslag av guckusko, betecknad 3D.

3.3.2 Kvalitetsmål och gynnsam bevarandestatus

Det är gynnsamt tillstånd när följande kvalitetsmål är uppnådda:

- Fuktängen 3B är befriad från inväxande skog och slås regelbundet.
- Delområdet 3C är mer öppet än trädbeklätt och att lövet dominerar bland de träd som sparats.

- Delområdet 3C hävdas på något sätt, antingen genom slåtter eller bete.
- Rotskotten på linden Storsvedsbästan ska skötas så denna åter bildar ett flerstamigt träd.

Observera att förutom ovanstående mål och mått på gynnsam bevarandestatus så finns även sådana formulerade för rikkärret 3A och Guckskoområdet 3D i bevarandeplanen för Natura 2000 området.

3.3.3 Skötselåtgärder

Rikkärret 3A är idag bevuxet med enstaka granar i 30-årsåldern. Dessa måste avverkas omgående och efter detta ska slåtter återupptas för ytan. Rikkärrets ringa yta, topografi samt ömtålighet för maskiner talar för att det bör slås för hand med lie, snarare än med slåtterbalk.

Fuktängen 3B har också en inväxning av enstaka träd vilka ska avverkas omgående. Också för denna yta bör slåtter återupptas, och gissningsvis kan slåtterbalk nyttjas då ytan är plan. Ängen är dikad, men diken underhålls senast när ängsbruket upphörde för 50 år sedan. Diken ska vare sig rensas eller läggas igen, vilket kommer att leda till att området långsamt försumpas och allt mer liknar det rikkärr det förmodligen en gång var.

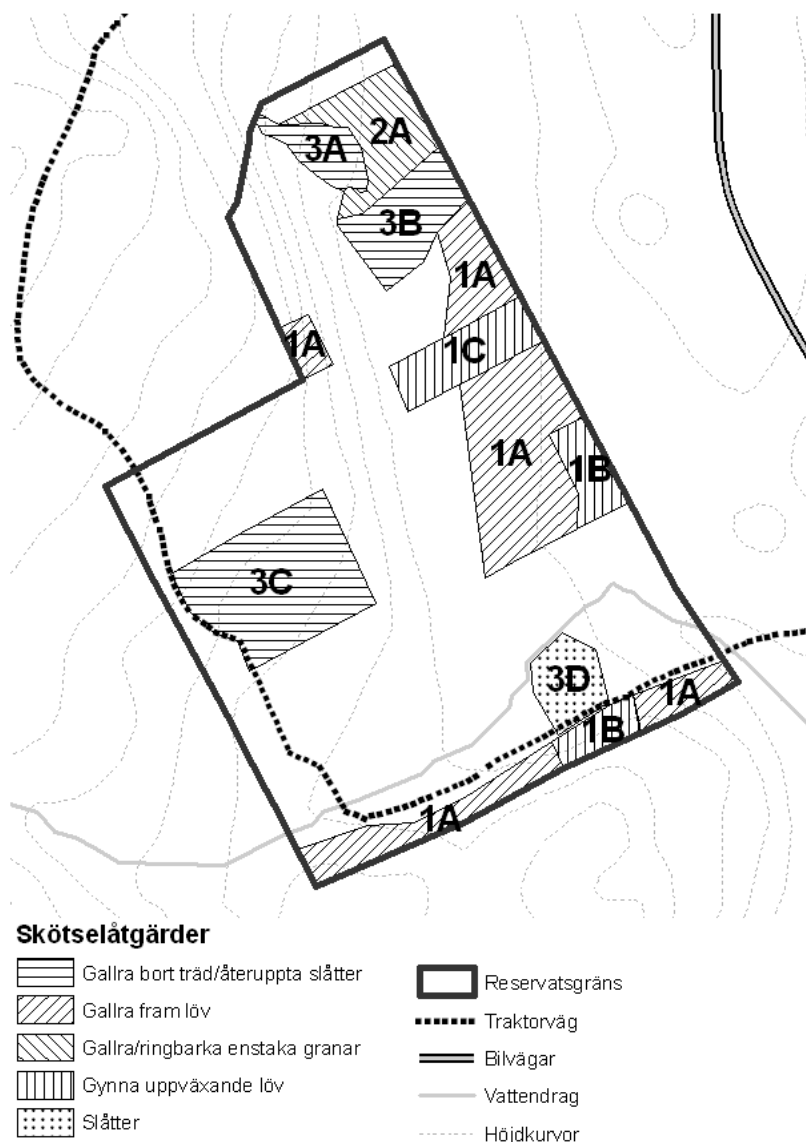
I delområdet 3C bör en stor del av de barrträd som står kvar avverkas och detta gäller speciellt de exemplar som står i anslutning till de lövträd, främst sälg, som finns i området. Allt löv ska dock sparas, och enstaka grövre barrträd kan lämnas kvar där det faller sig lämpligt. Avverkningen syftar till att iordningställa 3C för något slag av hävd. Slåtter, och då främst hackslåtter med lie, vore lämpligast eftersom detta är den historiska markanvändningen för delområdet och topografin förmodligen inte möjliggör slåtter med balk. Om denna hävd är svår att arrangera kan även bete övervägas som hävd.

Linden Storsvedsbästan, som växer i norra delen av delområde 3C, föll som nämnts ovan i början av 2000-talet, men lever alltjämt. Bland annat grönskar lövverket i "toppen" av den fallna stammen. Rättviks kommun har byggt upp ett stängsel runt rotskotten som slagit upp från brottytan för att skydda dessa från älgbete. Stängslet ska underhållas till dess att risken för betesskador inte finns, därefter kan det tas bort. Då kommunen avser att upphäva naturminnesskyddet för Storsvedsbästan efter att reservatet trätt i kraft får frågan om vem som framöver sköter underhållet av stängslet diskuteras myndigheterna emellan.

Gissningsvis ska linden efter detta inte behöva någon mer omvårdnad. Linden som stod där fram till 2002 var tvåstammig och troligen är en "kandelaberformad" lind, med flera stammar, mer överensstämmande med hur lindens tidigare generationer sett ut än ett exemplar som beskrivits till förmån för en genomgående huvudstam.

Som nämnts ovan gallrades delområdet 3D i början av 80-talet och detta var gissningsvis orsaken till att guckskon då ökade dramatiskt. Senare undersökningar som antyder att den är i minskande kan eventuellt förklaras med en ökad konkurrens från andra arter som älgört och gräs. Beståndets utveckling bör därför följas årligen de kommande åren. Om trenden håller i sig efter 5-10 år föreslås att en hävd upptas då ytan slås årligen på sensommaren och att de slagna örterna transporteras bort.

Slåttern ska ske med lie, eftersom guckuskoplantorna ska lämnas intakta. Naturligtvis ska utvecklingen av beståndet också följas årligen under de första åren av hävd, åtminstone till dess att en trend kan skönjas i hur den svarar på skötseln. Om guckuskon initialt svarar positivt på skötseln under några år kan eventuellt intervallen mellan tillfällena för slåtter breddas till vart annat, eller vart tredje år, till dess ett jämviktsläge inträder när populationsutvecklingen planar ut. Om populationsutvecklingen förblir negativ efter 5-10 års årlig slåtter bör andra skötselåtgärder övervägas.

Figur 5:

Skötselåtgärder det kommande årtiondet i Storsveden.

3.4 Skötselområde 4 - Friluftsliv och anläggningar

3.4.1 Beskrivning

Idag finns få faciliteter skapade för besökares behov, det enda är en informationsskylt i anslutning till Storsvedsbästan som är uppsatt av Rättviks kommun. Förmodligen kommer inte besökstrycket att öka nämnvärt på området då reservatet är instiftat men likafullt behövs ett antal åtgärder utföras för att tillgängliggöra området för besökare.

3.4.2 Kvalitetsmål och gynnsam bevarandestatus

Följande åtgärder måste genomföras för att området ska vara kunna sägas vara iordningställt för besökare på ett tillfredställande sätt:

- Information om reservatet och vilka föreskrifter som gäller där går att få både via informationstavlor på plats och via länsstyrelsens hemsida.
- Skyltning till naturreservatet finns från riksväg 301.
- En parkeringsplats är anlagd som entré till reservatet
- En led, delvis spångad, är anlagd genom området som möjliggör för besökare att nå dess viktigaste delar samtidigt som trampslitage undviks på de känsligaste partierna.

3.4.3 Skötselåtgärder

3.4.3.1 Gränser

Reservatets gränser ska markeras ut i terrängen. Dels genom att en tydlig rågång huggs upp, dels genom att träden längs gränsen bemålats med naturreservatssymboler.

3.4.3.2 Tillgänglighet - vägar och parkering

För att vägleda besökare till reservatet bör två vägskyltar placeras ut. Den första placeras vid avfarten från väg 301, ungefär vid Sunnanå kern i Gulleråsens by (RT90 koordinat 6771770-1466300) och den andra vid ett vägskäl 900 meter efter den första vägskylden (RT90 koordinat 6771980-1465600).

Den skogsbilväg som besökarna uppmanas följa, här kallad Jälltjärnsvägen, når 1,8 km efter avfarten från väg 301 den punkt varifrån traktorvägen som löper genom reservatet börjar. Här bör en mindre parkeringsyta anläggas för besökares bilar.

Traktorvägen som löper genom reservatet parallellt med dess södra och västra gräns är mycket enkelt byggd. Den saknar egentlig väggkropp, har bara antydning till diken och är dragen över ett mjukt material vilket gör den mycket känslig för belastning. Skotare är för tunga och lastbilar kan bara använda den då marken är frusen, eller möjligen upptorkad enligt bedömning från vägsakkunnig på Skogsstyrelsen. Traktorvägen ingår i Gulleråsens samfällighetsförenings båtnadsområde men då den inte är klassificerad som skogsbilväg är den inte heller berättigad till

några medel för underhåll. Hittills har den markägare som nyttjat vägen för transporter också ansvarat för att vägen lagas om den eventuellt körs sönder.

Vägen är idag ställvis ganska spårig och i omedelbart behov av lagning på 5 ställen i och på vägen upp mot reservatet sett från den planerade parkeringsplatsen för reservatet. Likaså bör den kulvertering under vägen för vattnet i Storsvedsbäcken ses över. Den är idag inte dimensionerad för de flöden som kan uppstå under vår och höst utan bör vara minst 60 cm bred enligt bedömning från vägsakkunnig på Skogsstyrelsen.

Flera markägare har under reservatsbildningsprocessen föreslagit att vägen bör rustas för att man i fortsättningen ska undvika vägsador och möjliggöra tyngre transporter. Av denna anledning ombads skogsvägssansvarig på Skogsstyrelsen i Bollnäs lämna ett förslag på rustningsåtgärder. Kortfattat föreslog denne att vägen bör ges väggropp, med bredden 3,5 m och ett djup på några dm, lagd på en geotextil för att förhindra att massorna tränger ner i underlaget. Vidare föreslogs att vägen skulle omges av 1 m djupa, och 5 m breda diken på ömse sidor samt att kulvertering skulle tillskapas med jämna mellanrum under väggroppen för att behålla hydrologin intakt för de delar av reservatet som ligger öster/norr om vägen.

En rustning till denna standard är dock kostsam och inte något som länsstyrelsen kan motivera med hänsyn till reservatets behov. Det finns också en risk att anläggningsarbete i sig kan skada naturvärden i området, trots att försiktighetsåtgärder vidtas för att t.ex. bevara hydrologin intakt. Därmed skulle rustningen kunna äventyra själva syftet med naturreservatet, d.v.s. bevarandet av de naturtyper som ingår och därmed även den biologiska mångfalden.

Därför bör länsstyrelsen primärt verka för att den vägsträcka som löper genom reservatet avlastas i så hög grad som möjligt, lämpligen genom att frågan lyfts i Gulleråsens vägsamfällighetsförening. Detta kan exempelvis ske genom att en vändplan skapas ca 100 m NV om reservatet (RT90 koordinat 6773020-1464600). Detta skulle möjliggöra att de transporter som behövs för skötseln av skiftena norr om reservatet kan köra såväl in, som ut, via traktorvägens norra del. Naturligtvis kommer de skiften som angränsar direkt till reservatet även fortsättningsvis behöva nyttja vägen. För att nå traktorvägen vid skogsbruksåtgärder behöver ägarna till de fastigheter som ligger vid reservatets västra och södra sida köra över reservatet. För att minimera markskadorna bör transporterna dirigeras till vissa stråk. De största markskadorna uppstår när de ekipagen svänger så därför kan det vara motiverat att bygga upp permanenta avfarter där stråken angör traktorvägen. Förslag på var sådana stråk bör förläggas är något som får diskuteras mellan de berörda markägarna och förvaltaren av reservatet när behovet väl uppstår. Likaså får förvaltaren fortsätta diskussionen om det lämpligaste sättet att hantera övriga transporter på traktorvägen med Gulleråsens samfällighetsförening.

3.4.3.3 Leder

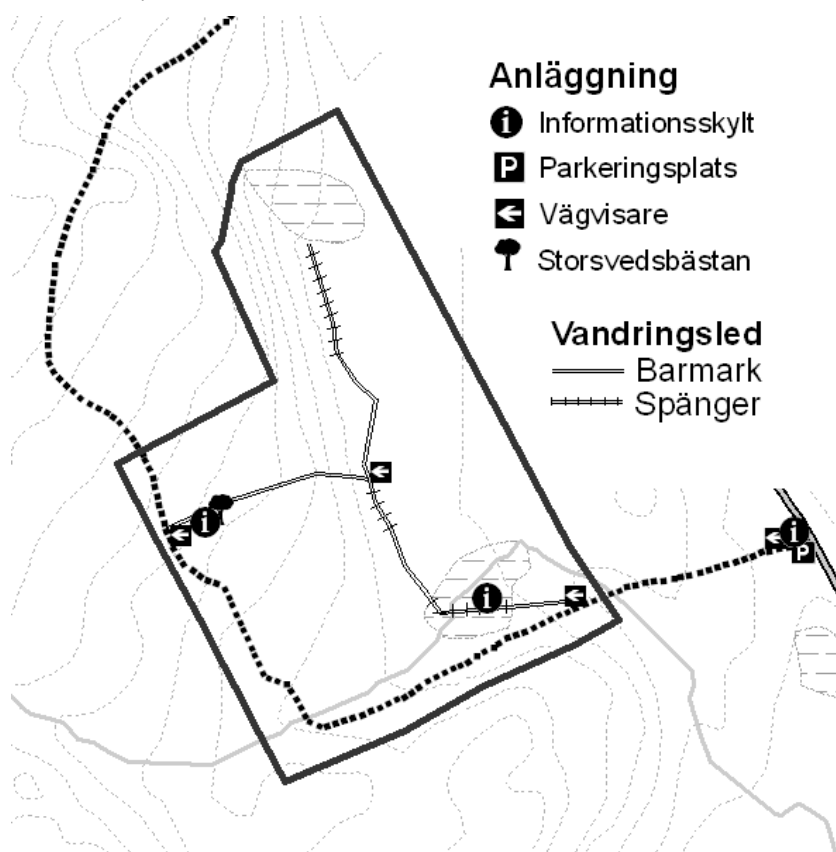
En led ska anläggas genom reservatet vilken ansluter vid start och målpunkt till traktorvägen. En startpunkt förläggs till guckuskoområdet, den andra till Storsvedsbästan. En förgrening av leden i mitten av reservatet leder upp till rikkärret i norr. Leden blir ca 750 m lång och ungefär 250 meter av den behöver spångas för att förhindra markslitage, detta gäller speciellt ledpartiet i anslutning till guckuskoområdet och förgreningen som leder till rikkärret i norr. Sträckningen för leden, och vilka partier som behöver spångas, framgår av figur 6.

För att lotsa besökare in till reservatet, och till leden som löper genom reservatet, bör vägvisare sättas upp på strategiska ställen. Vägvisare för vandringsleden bör också sättas upp på de två platser där denna angör traktorvägen samt vid vägskälet i mitten av reservatet där leden förgrenar sig mot rikärret, storsvedsbästan och guckusoområdet. Figur 6 innehåller uppgifter om vägvisarnas placering.

3.4.3.4 Information

En informationstavla om naturreservatet ska skapas och placeras vid parkeringen öster om reservatet. I anslutning till området med guckusko bör en skylt placeras som informerar om denna art och detsamma gäller för Storsvedsbästan. För den senare finns redan en skylt uppsatt av kommunen. Då kommunen avser att upphäva naturminnesskyddet för bästan övertar länsstyrelsen förmodligen underhållsansvaret för denna skylt/skyltställ. Det samma gäller de vägvisare som satts upp av kommunen i området. Då skylten/vägvisarna suttit uppe i drygt ett årtionde nu finns det kanske skäl att byta ut dem, något som förvaltaren av reservatet får avgöra.

En folder om reservatets naturvärden och hur man tar sig dit ska utarbetas. Likaså ska länsstyrelsens hemsida hysa motsvarande information.

Figur 6: Anläggningar vid naturreservatet Storsveden

4 Jakt

Naturreseptatet ingår i Bingsjö-Boda viltvårdsområde. Vid upplåtelse av jakten bör man sträva efter att den i så liten utsträckning som möjligt förläggs till skötselområde 3A, 3B och 3D, för att på så vis minimera de skador som tramp och uttransport av fällt vilt kan åstadkomma på i de ömtåliga kårren och dess vegetation.

5 Dokumentation och uppföljning

5.1 Dokumentation

Förvaltaren ansvarar för att väl dokumentera alla nyskapande åtgärder och restaureringar. Förvaltaren ska även dokumentera underhållsåtgärder samt tillsyn av friluftsanläggningar.

5.2 Uppföljning

5.2.1 Kvalitetsmål

Uppföljning av de kvalitetsmål som angetts i skötselplan ska göras som underlag för utvärdering av om syftet med reservatet uppnås. De ska genomföras av Länsstyrelsen. Uppföljning ska för skötselområde 3 A-D påbörjas i samband med att restaureringsinsatserna inleds och en utvärdering av resultat ska senast utföras 2020. Inom ramen för Natura 2000 kommer uppföljning att ge vägledning om ytterligare bevarandeåtgärder krävs för att upprätthålla gynnsam bevarandestatus.

Uppföljning av kvalitetsmål i bevarandeplaner utförs av Länsstyrelsen inom ramen för uppföljning av skyddad natur vilket omfattar ett urval reservat med olika naturtyper, men kan även utföras inom ramen för uppföljning av kvalitetsmål i skötselplaner.

5.2.2 Restaureringsåtgärder

Uppföljning av alla restaureringsåtgärder ska göras på initiativ av förvaltaren i samarbete med funktionen för naturskydd vid Länsstyrelsen.

5.2.3 Övriga skötselåtgärder

Förvaltaren ansvarar för att följa upp genomförda skötselåtgärder.

6 Revidering av skötselplanen

Skötselplanen gäller tills vidare och revideras då uppföljningen indikerar att behov finns, eller om skötselplanen i övrigt är inaktuell.

7 Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	Tidpunkt	Finansiering
Utmärkning av reservatsgräns	2010	Reservatsanslag
Anläggande av parkeringsplats	2010	Reservatsanslag
Anlägga led genom reservatet	2010	Reservatsanslag
Reparera skador på traktorväg	2010	Reservatsanslag
Placera ut informationsskyltar	2010	Reservatsanslag
Diskutera traktorvägen med samf.föreningen	2010 -	Reservatsanslag
Inv beståndsutv i delområde 3D	2010 -	Reservatsanslag
Gallra skötselområde 1A	2011 - 2015	Reservatsanslag
Restaurera delområde 3A-C	2011 - 2012	LIFE+ medel/Reservatsanslag
Slåtter/Bete i delområde 3A-C	2013 -	LIFE+ medel/Reservatsanslag
Uppföljning av skötselåtgärder	Vid behov	Reservatsanslag
Uppföljning av kvalitetsmål		Anslag för uppföljning